

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11) и „Службен весник на Република Северна Македонија“ 96/19 и 110/19), како и врз основа на член 22 и член 25 од Законот за средно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011, 42/2011, 51/2011, 6/2012, 100/2012, 24/2013, 41/2014, 116/2014, 135/2014, 10/2015, 98/2015, 145/2015, 30/2016, 127/2016, 67/2017 и 64/18) министерот за образование и наука донесе скратена наставна програма по наставниот предмет **Албански јазик и литература за III (трета) година на четиригодишното средно стручно образование** за учебната 2020/21 година.

**PROGRAM I SHKURTUAR
MËSIMOR**

GJUHË SHQIPE DHE LETËRSI
Viti III

Shkup 2020/2021

Arsimimi i mesëm profesional

1. Hyrje

Programi i shkurtuar mësimor nga lënda mësimore Gjuhë shqipe dhe letërsi bazohet në rezultatet e pritura të parapara me programin mësimor për lëndën mësimore **Gjuhë shqipe dhe letërsi për vitin e tretë të arsimimit të mesëm prfofesional** që rregullisht realizohet në akordim me Planin mësimor. Me programin e shkurtuar përcaktohen tema dhe njësi mësimore të caktuara që duhet të realizohen për **159** ditë misimore me ç'rast merret parasysh fondi javor i parashikuar i orëve i përcaktuar në programin e rregullt, gjegjësisht për këtë lëndë mësimore në akordim me **3** orët në javë të parashikuara në programin e shkurtuar mësimor duhet të parashikohen **96** orë të ndara barazisht në fushën programore Gjuhë dhe fushën programore Letërsi.

Msimdhënësi gjatë planifikimit dhe realizimit të njësive mësimore nga programi i shkurtuar udhëhiqet prej rezultateve të arritura, nocioneve të përcaktuara, metodat dhe aktivitetet të verifikuara në programin e rregullt mësimor.

2. Pasqyrimi i temave dhe njësive mësimore

Nr.re -ndor	Fusha programore Gjuhë Njësitë mësimore	Numri i orëve të propozuara për realizim
1.	LESIKOLOGJI- Fjala dhe veçoritë e saj- Njësitë frazeologjike	5
2.	MORFOLIGJI- Tipat e lakimit të emrave-Lakimi i emrave në numrin njëjës dhe shumës	5
3.	Përemri – njohuri të përgjithshme	2
4.	Foljet ndihmëse dhe gjysmëndihmëse- Format e shtjelluara dhe te pashtjelluara të foljes	5
5.	Pjesët e pandryshueshme të ligjeratës- lidhëzat- ndajfoljet- parafjalët- pasthirrmat - pjesëzat	3
6	SINTAKSË Suintaksa e periudhës	2
7	Fjalitë e bashkërenditura-- këpujore- kundërshtore- veçuese- përmbyllëse	4
8	Ligjërata e drejtë dhe e zhdrejtë	2
9	Komunikim- Shkrimi kreativ-Mediat	2
10	Hartim me shkrim	6
11	Përsëritje	11
	Numri i tërësishëm i orëve të realizuara nga fusha programore Gjuhë	47

Nr.ren- dor	Moduli Letërsi Njësitë mësimore	Numri i orëve të proponuara për realizim
1	Realizmi në letërsinë evropiane- Fjodor Dostojevski-“Krimi dhe ndëshkimi”	2
2	Leon Nikolajevič Tolstoi-“Ana Karenina”	2
3	Modernia në letërsinë evropiane- Edgar Allan Po-“Korbi”	2
4	Sharl Bodleri-“Lulet e së keqës”	1
5	Letërsia shipe mes dy luftërave botërore-Gjergj Fishta-“Lahuta e Malcis”...	3
6	Kristo Floqi-“Vëllazëri e interes”	3
7	Faik Konica-“Doktor gjilpëra”...	3
8	Fan Noli-“Albumi”	3
9	Ali Asllani-“Hanko Halla”	3
10	Lasgush Poradeci-“Vdekja e Nositit”	2
11	Mitrush Kuteli-“Si e gjeti Ago Jakupi rrugën e Zotit”	2
12	Milosh Gjergj Nikolla-“Vargjet e lira”...	3
13	Sterio Spasse-“Pse”	3
14	Lektyra- Të përpunohen pesë lektyra në përzgjedhjen e mësimdhënës të bashku me nxënësit	5
15	Përsëritje	11
	Numri i tërësishëm i orëve të realizuara nga fusha programore Letërsi	49

3. Rekomandime didaktike

Propozim programi i shkurtuar për gjuhën dhe letërsinë shqipe për arsimin e mesëm profesional katër vjeçar është harmonizuar me nevojën e mësimdhënies me një numër më të vogël të ditëve mësimore, në përputhje me kushtet në të cilat mësohet. Nëpërmjet **fushës programore Gjuhë**, duhet të praktikohen kryesisht aftësi komunikimi në formën e folur dhe të shkruar, përmes formulimeve të sakta gjuhësore dhe respektimit të rregullave gramatikore të gjuhës standarde (letrare) moderne. Gjatë mësimin të përmbajtjeve fillestare të fushës programore Gjuhë, përdorni tekste me shembuj të funksioneve të ndryshme të gjuhës me prezantime audio-vizuale të funksioneve të shenjave në pikëpamje të ndryshme artistike. Përveç teksteve, regjistrimet e tingujve mund të përdoren me shembuj që ilustrojnë ndryshimet midis të folmeve popullore dhe gjuhës standarde, ushtrime për shndërrimin e tekstit dialektor në standard dhe anasjelltas, fotografi për krahasimin e llojeve të shkronjave, si dhe shembuj të ideogrameve moderne dhe gjuhës së tyre etj. Gjatë realizimit të pjesës së leksikologjisë nxënësit t'i njohin njësitet frazeologjike brenda teksteve të ndryshme dhe të aftësohen të përdorin fjalorin e gjuhës së sotme shqipe. Për realizimin e njësive mësimore nga sintaksa, përveç ushtrimeve gramatikore krijoni edhe ushtrime me shembuj prej teksteve të ndryshme nëpërmjet të cilëve nxënësit mundet t'i zgjerojnë dituritë e arritura për emrat dhe foljet dhe pjesce tjera të ligjëratës dhe paralel me këtë ushtroni edhe përdorimin e drjetë të shenjave të pikësimit në këto ushtrime.

Përmbajtjet nga fusha programore Letërsi vendoseni sipas rezultateve të prashikuara duke i ndërlidhur standardet për notimin e të arriturave të nxënësve. Këto përmbajtje realizoni përmes teksteve, shembujve dhe ushtrimeve të përshtatshme dhe përkatëse që do t'u japin mundësi nxënësve të lexojnë, kuptojnë, interpretojnë dhe klasifikojnë, krahasojnë ngjashmëritë dhe njohin ndryshimet në to dhe t'i njohin informacionet për analizën e tyre. Gjatë mësimin të Realizmit dhe Modernës, si në atë Europian poashtu edhe në atë shqiptare përdorni materiale vizuale, tekste dokumentare-historike për këto periudha, riprodhime, tekste enciklopedike dhe beletristike për të ilustruar përmbajtjen përkatëse, fotografi, fragmente nga kritika letrare, fragmente nga poezitë dhe dramat etj. Mundeni të nxisni debat për njësi të caktuara si për përfaqësuesit e letërsisë Europiane poashtu edhe për ato shqiptarë. Pjesa e programit të që ka të bëjë me komunikimin praktik profesional duhet të jetë sa më e konkretizuar dhe mund të realizohet përmes detyrave të shtëpisë me instruksione konkrete. Prej arsimtarëve pritet për secilën njësi mësimore në fazën e planifikimit dhe shkrimit të përgatitjes për orën e mësimin, t'i definon rezultatet e të nxënit për orën mësimore që çojnë në realizimin e qëllimeve të përcaktuara nga programi dhe të jenë sa më konkret. Gjatë planifikimit duhet patur kujdes pasi rezultatet e të nxënit ndryshojnë. Disa prej tyre mund të arrihen më shpejtë dhe më lehtë, por shumica prej tyre kërkojnë më shumë kohë dhe aktivitete të ndryshme.

Strategjitë e të mësuarit:

- Strategjia e të menduarit kritik (përforcimi i të menduarit kritik gjatë të mësuarit e një lënde ose problemi përkatës, sjelljen e përfundimeve pas analizës së provave-citateve, krahasim);
- strategji (shpjeguese) përshkruese (aftësimi i nxënësve për të përcjellë informacionin në mënyrë të shkurtër dhe të qartë, duke krahasuar me atë që ata tanimë e dinë me atë që dëgjojnë, duke kuptuar atë që e mësojnë dhe zbatimin e saj).

Propozim metodat dhe teknikat për realizimin e orëve - shfrytëzoni teknika/mënyra të cilat nuk iu marrin kohë për realizim, por janë efektive dhe me këtë do të keni orë në të cilën do të ketë lëvizje dhe do të keni edhe kohë për sintezë.

Numri i orëve të propozuara në këtë program të shkurtuar sipas përmbajtjeve nuk është i fiksuar. Prandaj, sipas nevojës, momentit dhe kushteve mund të bëni ndryshimin e numrit të orëve por jo edhe ta kaloni totalin e 96 orëve të këtij programi. Madje, nëse vlerësoni se është nevoja mund të bëni edhe ndryshime në përmbajtjet e propozuara të këtij programi.

4. Normativ për kuadrin mësimor

Programin mësimor të shkurtuar e realizon arsimtari në akordim me normativin për kuadër mësimor i dhënë në programin e rregullt mësimor.

Скратената наставна програма по наставниот предмет Албански јазик и литература за III (трета) година на четиригодишното средно стручно образование за учебната 2020/21 година ја утврди

Арх. Бр. 13-9341/14

16.9.2020 година

Министер за образование и наука,

Мила Царовска